

Mustra istòrica, limba sarda e Servìtziu Linguìsticu Territoriale

Relata pro su convegnu “ISTÒRIA E MICROISTÒRIA DE SA BARONIA DE PASADA” fatu pro sa presentada de sa mustra istòrica VIÀGIU CUN S’ISTÒRIA: LODÈ IN SOS DOCUMENTOS DE ARCHÌVIU

Pasada su 30 de trìulas de su 2011

Salude a totus e benebènnidos.

Istasera apo a faeddare de limba sarda, de política linguìstica e de s’Uffitziu de sa Limba Sarda. S’interventu meu diat pòdere pàrrere in foras de su contestu de sa die de oe ca no est in italianu e ca no faeddat pròpiu de istòria. Ma manu a manu ais a bidere chi s’arrèjonu at a tòrrare.

Su progetu de sa mustra est nàschidu gràtzia a sa collaboratzione intre de sa biblioteca comunale de Lodè, s’Uffitziu de sa Limba Sarda e Giacomo Floris.

Sa mustra tenet sos regestos iscritos in duas limbas, s’italianu e su sardu. Non depides pensare chi sa parte in sardu siet petzi una bortadura, una “traduzione”. S’idea de custa mustra nos est bènnida pròpiu gasi: una parte depiat èssere in italianu e s’àtera in sardu. Pro ite? Ca si nos pariat chi fiat normale chi custos documentos depiant tòrrare (siat dae Barcellona siat dae Casteddu) a su logu de orìgine, sa Baronia de Pasada, gasi nos pariat normale chi depiant tènnere (jùchere) una ispiegatzione in sardu. A la nàrrere in craru custa mustra est pro nois unu donu (in italianu “omaggio”) a su territòriu de sa Baronia e a sa limba de custu giassu.

Amus pensadu de lu pònnere fintzas in sardu ca credimus chi su sardu no est petzi una limba de poesias e de “contos de foghile” ma una limba bia chi podet èssere impitada in cada ambitu. Si in su 1827 Efisiu Nonnis at publicadu unu libru in limba sarda “Brevis lezionis de ostetricia po usu de il levadoras” e in su 1996 Paulu Zoseppe Mura at publicadu pro s’universidade unu libri cramadu “Sa chistione mundiali de s’energhia” faeddande de fisica e de sas diferentes formas de energia (dae su fogu, dae s’abba, dae su bentu, dae s’àtomu e gasi a s’ighire), pro ite nois non diamus iscrìere de istòria in sardu? Franziscu Masala, in sa prefazione de custu libru narat chi gràtzia a custas publicatziones su sardu diventat fintzas “una limba de iscientzia, sa limba de s’Universidade, sa limba de totus sas iscolas, ue sos giovanos sardos potana imparare totu sas cosas de su mundu in sa limba nadia”.

Nois amus crèdidu e credimus de a beru a custu messàggiu ca pensamus chi sos giòvanos nostros potzant imparare meda cosas dae una mustra gosi, siat ca b’at meda cosas chi s’istòria manna non nos at mai imparatu siat ca essende iscritu in sardu nos podet fàghere abitzare chi si potzat faeddare in limba de cada arrèjonu.

Pro mi unire a s'arrèjonu de sos giòvanos bos chèrgio faeddare de comente in sas biddas nostras su sardu fatzat galu parte de sa pesadura de sos pitzinnos: sa trasmissione intergenerazionale de su sardu est galu bia! Custu est unu datu chi s'Uffiziu de sa limba sarda de sa Provintzia de Nùgoro at gollidu gràtzia a sa collaborazione cun sos servìtzios linguìsticos territoriales chi bi sunt in sas biddas, sos chi connoschimus cun su nùmene de Uffizios de sa Limba Sarda.

Su chi tocat pro afortire sa trasmissione intergenerazionale de sa limba sarda est de fàghere semper prus atividades linguìsticas in sas famìlias, ca sunt su veìculu de sa limba e de sa cultura nadìa nostra, favoressende de gasi unu iscàmbiu cun consièntzia de sa limba pro cròmpere a normalizare e codificare sa limba matessi.

A custu serbint sos isportellos de sa limba sarda in cada bidde: non solu a assegurare sa presèntzia in totue de operadores cumpetentes chi fatzant promotzione a sa limba sarda dende-li visibìlidade in intro de sas amministrazziones pùblicas e de sos logos in ue s'agatant ma fintzas chircende de fraigare un'idea nova de sa limba, mustrende-la bia, moderna e cumpeta.

Sos operadores de sos Uffizios de sa limba sarda depent, pro prima cosa, istimare sa limba sarda, ma la depent fintzas ischire faeddare e iscrìere, connoschende-nde sa normas iscritas. Fortzis però sa capatzidade prus manna chi depet tènnere un operadore est de ischire comunicare: cun su sìndigu e s'assessore comente cun sa gente de sas carreras, cun sa gente manna comente cun sos pitzinnos.

Sos còmputos nostros sunt meda ca chircamus de favorèssere s'incontru tra generazziones diferentes, de mustrare chi sa limba podet intrare in sas comunicazziones istituzzionales, in sos servìtzios pùblicos e in sos mèdios de comunicatzione, ma fintzas de fàghere cumprèndere a sos babos e a sas mamas s'importu mannu de una pesadura cun meda limbas.

Pro cròmpere a custu, impitamus una metodologia prètzisa de polìtica linguistica chi nos agiùdat a pròmovere e divulgare sa limba cun cunvegnos, laboratòrios lùdicos (linguìsticos-didàticos), eventos culturales e realizatzione de materiale divulgativu.

Comente at iscritu una collega, Gianfranca Piras, "s'operadore de un'uffiziu de sa limba sarda est una madrighe chi agiat su territòriu a cumprèndere chi non b'at birgòngia a impreare sa limba sarda in cale si siat occasione".

Pro acabare chèrgio ammentare una cosa: "Una limba non morit, ma sunt sas pessones chi non la faeddant prus".

de Ànzelu Canu

© Riproduzione riservata